

Latgales sievietes ielaužas biznesa pasaulē

Egita Terēze Jonāne

Tas ir stereotips, ka bizness ir tikai vīriešu prioritātes, jo arī sievietes ir un būs prasmīgas uzņēmējas. To «Vietējai Latgales Avīzei» uzsvēra Krāslavas šūšanas uzņēmuma «Nemo» valdes priekšsēdētāja Inga Zemdega-Grāpe, Preiļu gaļas ražošanas uzņēmuma «Primo KK» valdes locekle Agrita Zīmele un Daugavpils adīto bērnu apģērbu zīmola «Firsova-Krotova» īpašniece Nadežda Firsova-Krotova, daloties ar savu biznesa pieredzi.

«Vadot «Nemo», man patīk mācīties kaut ko jaunu, radīt kaut ko vēl nebijušu un redzēt prieku darbinieku un klientu acīs»

Inga Zemdega-Grāpe atzīstas, ka viņas stāsts, tāpat kā simtiem citu Latgales uzņēmēju stāsts, ir drosmes stāsts. Viņa ar vīru atbrauca uz Krāslavu 2014. gadā, lai starptautiskos un Latvijas uzņēmumos gūto pieredzi un zināšanas ieguldītu jaunā uzņēmumā «Nemo». Tas atrodas ēkā, kuru vēl tālajā 1971. gadā kombināts «Latvija» bija uzbūvējis kā Krāslavas filiāli. Vīra un profesionāļu kodola atbalstīta, Inga Zemdega-Grāpe audzēja uzņēmuma varēšanu un spēku eksporta tirgiem, kur krāslaviešu šūto preču lielākie patērētāji ir Skandināvijas iedzīvotāji.

Visus šos gadus izaicinājumu biznesā bija daudz, un tie nebeigsies arī rīt un parīt, neliekot uzsvāru, vai to vada sieviete vai vīrietis, teic uzņēmēja, uzsvērdama, ka galvenais izaicinājums ir darbinieki. Latgales arodskolas pēdējos desmit gados nav apmācījušas nevienu šuvēju, bet citu reģionu skolu absolventi nebūtu strādāt uz Krāslavu. Inga Zemdega-Grāpe atceras Eiropas braucienā redzēto, kā kādā Portugāles uzņēmumā šuvējas saņem vairāk nekā 1000 eiro. ««Nemo» arī maksā tādas algas,» turpina stāstu uzņēmēja. «Ja ir liels un steidzams pasūtījums un ja sievietes strādā ar pilnu atdevi, nevis darba laikā domā par mazdārziņu.»

Darbinieki novēco arī šūšanas nozarē, tikmēr jaunie saka, ka nāks strādāt tad, ja uzreiz saņems tūkstošus.

«Kāpēc mēs pastāvam, neskatoties uz lielo Ķīnas produkcijas īpatsvaru Eiropā un Latvijā un neesošu valsts atbalstu? Mēs strādājam modes segmentā, šujam žaketes, bikses, svārkus, kleitas, mēteļus mazos apjomos no pāris simtiem līdz tūkstošiem, nevis simtiem tūkstošu, kā tas ir Ķīnā, un darām to ļoti kvalitatīvi. Mūsu jaudas ir līdz 10 000 vienībām mēnesī. Mūsu produkcijas pievienotā vērtība ir sasniegusi 80 %, bet peļņa – tikai trīs procentus. Visu nopelnīto investējam cilvēkos un ražošanā, jo mums, uzņēmuma īpašniekiem, ir liela atbildība par cilvēkiem, kuri šeit strādā. «Nemo» ir lielākais darba devējs Krāslavas novadā un viens no desmit lielākajiem Latgalē. Paldies arī «Altum», kas kreditē mūsu modernizācijas projektus,» uzsver Inga Zemdega-Grāpe.

Viņa uzskata, ka jebkura uzņēmuma veiksmes stāstā liela nozīme ir intuīcijai, un sievietēm tā ir attīstīta. Viens piemērs. Vēl kovida epidēmijas pašā sākumā «Nemo» viens no pirmajiem Latvijā sāka šūt un eksportēt higiēniskās sejas aizsargmaskas, vēlāk krāslavieši arī saņēma pasūtījumus šūt darījuma, biznesa aizsargmaskas.

Inga Zemdega-Grāpe atzīst: «Nav jau svarīgi, vai uzņēmumu vada sieviete vai vīrietis, galvenais, lai vadītājs ir elastīgs, jo viņš strādā ar dažādiem cilvēkiem un dažādās situācijās. Man patīk demokrātiskais stils, apvaicājos, kā varam darīt labāk un kas varbūt neder nemaz. Es ļauju cilvēkam arī kļūdīties. Man un manai komandai ir jāzina, kas mēs gribam būt. Un mēs to zinām. «Nemo» vēlas būt atpazīstama pasaules līmeņa kompānija. Vadot «Nemo», man patīk mācīties kaut ko jaunu, radīt kaut ko vēl nebijušu un redzēt prieku darbinieku un klientu acīs.»

«Preiļos var sameklēt vairākus labus piemērus, ka sieviete var būt veiksmīga uzņēmēja»

Agrita Zīmele uzņēmumu «Primo KK» dēvē par ģimenes uzņēmumu, jo pie tā šūpuļa ir stāvējis arī tēvs un brālis. «Cilvēkam dzīvē bieži nākas izvēlēties to, kas ir svarīgs visai ģimenei. Arī mana izvēle pirms vienpadsmit gadiem bija par labu ģimenei un biznesam. Es atgriezos no dzīves Šveicē, lai palīdzētu izveidot un attīstīt kulinārijas un konditorejas ceļu TC «Ūga» tepat Preiļos. Viss sākās ar ideju, kad gribējās radīt pie-

vienoto vērtību Latvijai! Lai varētu Latgales produktus eksportēt uz Latviju. Kad veidojām šo gaļas ceļu, mēs sākām kā mājražotāji, jo meklējām jaunas, tīras, izcilas garšas, lai paši varētu ēst, – mūsu bērni, lai pircējam būtu interesanti pirkt produkciju ar mājas sajūtu,» atminas uzņēmēja.

Viņas vecvecāki bija zemnieki, kas paši gatavoja kūpinājumus, arī Agrita ar brāli ir izauguši ar mājās kūpinātām desām un gaļu, tāpēc arī savā uzņēmumā mēģina radīt bērniņas garšu. Jāiestarpina, ka toreiz gaļas cehā investēts arī Eiropas Savienības finansētais projekts (atbalsta summa bija 70 % no projekta kopējām izmaksām). «Ūga», kas piederēja Agritas brālim, bija jāpārdod, un «Primo KK» jau trešo gadu strādā patstāvīgi.

Lai gan uzņēmuma saražotās produkcijas apjoms nav liels, preiļiešu ražotās desas, cīsiņus, gaļas un vistas izstrādājumus (uzņēmums izmanto tikai Latvijas saimniecībās saražoto gaļu) pazīst ne tikai Preiļos, bet arī Rīgas tirdzniecības vietās un restorānos, Daugavpilī, Maltā, Ilūkstē u.c.

Sobrīd top jauns ekoloģisks iepakojums un zīmols, kuram dizainu veido rēzeknietis Raimonds Platacis, tāpēc ka šobrīd «Primo KK» asociē ar TC «Ūga», kas savulaik piederēja Agritas brālim. Pašlaik uzņēmuma produkciju atpazīst ar zīmolu «GAĻĪGI LABS» no Latgales, Preiļiem.

Agrita Zīmele uzskata, ka viņai biznesā palīdz liels darba spējas, griba augt un mainīties, atpazīstamība Rīgā, kur ir strādājusi vadošos ēdināšanas uzņēmumos, tāpat sadarbība ar toreizējās Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas pārtikas tehnologu kursa biedru saimi, vēlēšanās un prasme sarunāties un sadarboties, kā arī drosmē iet sabiedrībā, kuru izkopusi, no skolas laikiem dejojot tautas dejas un spēlējot basketbolu.

Viņa piekrīt, ka biznesā vīriešu ir krietni vairāk nekā sieviešu, un iemesli jau ir dažādi, tostarp sievietes rūpes par ģimeni, kuras viņa, līdzīgi kā uzņēmējs, uztur visas 24 h un septiņas dienas nedēļā. «Esmu dzirdējusi sakām, ka uzņēmējdarbība Latgalē – tā esot neiespējamā misija. Tētis, mamma, es un brālis visu mūžu esam strādājuši smagi un atbildīgi. Tāpēc mani nebiedē ilgušās darba dienas vai agrās rīta stundas, jo tad produkcija jāsūta uz Rīgu. Varbūt varētu būt mazāka papīru birokrātija,» atzīst A. Zīmele.

Vaicāta, kas iedvesmo uzņēmējdarbībā, uzņēmēja nosauca Preiļu cilvēkus. Viņa lepojos ar brāli – Aigaru Zīmeli, teica, ka «cepuri nost» Jāzepam Šņepstam par «Preiļu siera» izaugsmi, uzslavējama arī «Pampūku» saime un jaunieši, kas atraduši savu nišu, u.c. A. Zīmele teic: «Preiļos var sameklēt arī vairākus labus piemērus, ka sieviete var būt veiksmīga uzņēmēja.»

«Tagad man gribētos radīt apģērbu arī sievietēm»

Nadežda Firsova-Krotova ada bērnu apģērbu ar zīmolu «Firsova-Krotova». Viņai patīk adīt no skolas laikiem. Kad Nadežda mācījās Riebiņu vidusskolā, vajadzēja fotografēties, un viņa nolēma, ka uzadīs sev džemperī. Tas bija gatavs nedēļas laikā. Tāds džemperis bija tikai viņai vienīgai. Jau pēc studijām Daugavpils Universitātē piedzima meita, un Nadežda nosprieda, ka meitiņas apģērbam jābūt oriģinālam. Nadežda atminas: «Toreiz veikalos viss bija, taču bērnu apģērbam man nepatika. Pati adīju meitiņai kombinezonus, jakas. Tad meita paaugās, un es aizgāju algotā darbā. Tur, kolēģu mudināta, darināju floristikas darbus. Vēl pēc kāda laika vīramāte uzdāvināja šujmašīnu, un es sāku šūt kleitas. Pametu algoto darbu (alga bija laba, taču morāli jutos tā kā «ne savā laivā») un Nodarbinātības valsts aģentūrā pabeidzu drēbnieku kursus. Toreiz ļoti paziņas lūdzu noadīt bērnam kombinezonu vai cepurīti. Kāpēc gan ne? Turklāt sāka darboties reklāma «no mutes mutē», arī es pati sāku ievietot bildes sociālajos tīklos. Vēl pēc kāda laika iestājās Daugavpils biznesa inkubatorā un izveidoju zīmolu.»

Nadežda Firsova-Krotova visu darīja viena pati – iepirka diegus un audumus, adīja un šuva, fotografēja, reklamējās sociālajos tīklos, pārdeva. Tagad gan viņa zina, ka «viens nav cīnītājs», ka ir jāiemācās pienākumus un darbus deleģēt.

Pārbaudījums ir arī šis kovida laiks. Ierobežojumu dēļ iekavējās diegu un citu materiālu piegāde veikalos (kāds klients atteicās gaidīt atļaušanu, jo diegu sūtījums kavējās divus mēnešus, atminas viņa). Tāpat arī nevarēja pirkt izejmateriālus internetā, jo klienti sacīja, ka grib redzēt savām acīm un grib aptaustīt, kas tas ir par materiālu. Tāpēc Nadežda Firsova-Krotova bija spiesta atteikt daudzus pasūtījumus un uz laiku apturēt darbību. Viņa pieļauj – ja nebūtu jāpalīdz meitai attālinātajās mācībās, viņai pašai būtu jācīnās ar depresiju. Turklāt viņa atrada algotu darbu. Tomēr cilvēki turpina vaicāt, vai varētu uzadīt to un to. Nadežda Krotova-Firsova dažreiz uzada to, ko cilvēks lūdz, taču viņa vairs aktīvi nereklamējas sociālajos tīklos.

«Esmu pārdomu krustcelēs. Bērnu komplekti joprojām ir pieprasīti, taču bērni ļoti ātri aug. Tagad man gribētos radīt apģērbu arī sievietēm. Vīrs uzdāvināja profesionālu šujmašīnu, ar kuru var radīt brīnumainas lietas. Bet pagaidām strādāju algotu darbu un kaļu nākotnes plānus,» teic Nadežda Krotova-Firsova. Atvadoties viņa novēlēja sievietēm atrast to darbu, kas rada gandarījumu pašam un apkārtējiem cilvēkiem.

Uzziņai

Krāslavas SIA «Nemo» nodarbina vairāk nekā 200 cilvēkus.
Preiļu uzņēmumā «Primo KK» strādā pieci darbinieki.
Zīmola «Firsova-Krotova» radītāja Nadežda strādā viena pati. ▣

Publicitātes un autores foto

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par projekta saturu atbild «Vietējā Latgales Avīze».